

7. Abai atyndaǵy QazǰPU-nıń Habarǵysy (Filologia ǵylymdarynyń seriesy, №4 (70), 2019 jyl, 201 bet - jurnaldarda jaryq kórgen maqalala

МРНТИ 16.01.45

<https://doi.org/10.51889/2020-2.1728-7804.84>

Рысбаев С. К.¹

¹ Кыргыз Республикасынын Жазуучулар союзунун мүчөсү,
¹ Бишкек, Кыргыз Республикасы

ИЛИМИЙ ЖАНА ЭЛДИК ПЕДАГОГИКА: МЕТОДДОРУ, ПРИНЦИПТЕРИ

Аннотация

Макалада кыргыздын элдик педагогикасы менен илимий педагогикасынын методдору менен принциптеринин жалпылыктары тууралуу сөз болот. Автор бул категорияларга илимий багытта жана элдик ынанымда түшүндүрмө берген. Алардын бир катар окшоштуктары жана айырмачылыктары сыпатталып, салыштырылып чечмеленген.

Элдик тарбия бүгүнкү салттуу педагогиканын негизги жоболорун четке какпайт же, тескерисинче, илимий педагогика элдик педагогиканын жоболорун жерибейт, тактап айтканда, илимий педагогика элдик улуттук педагогиканын жол-жоболору менен байыт. Элдик методдор элдик жомоктордогу көрүнүштөрдүн, анын сюжеттеринин мисалында түшүндүрүлгөн. Элдик тарбиянын таасирдүүлүгүн, анын жаш муундарды тарбиялоодогу артыкчылыктары ачыкталган.

Түйүндүү сөздөр: илимий педагогика, элдик педагогика, методдор жана принциптер, айырмачылыктары менен жалпылыктары, элдик тарбия, метод, тип, түр

Рысбаев С.¹

¹ Бишкек, Кыргыз Республикасы

ҒЫЛЫМИ-ХАЛЫҚТЫҚ ПЕДАГОГИКА: ӘДІСТЕР, ПРИНЦИПТЕР

Аңдатпа

Макалада кыргыз халықтық педагогикасы мен ғылыми педагогиканың әдістері мен қағидаларының ұқсастықтары қарастырылған. Автор бұл категорияларды ғылыми тұрғыдан және халықтық сеніммен түсіндіреді. Бірқатар ұқсастықтар мен айырмашылықтар сипатталды және салыстырылды.

Қоғамдық білім беру қазіргі дәстүрлі педагогиканың негізгі қағидаларын, керісінше ғылыми педагогика халықтық педагогика принциптерін жоққа шығармайды, басқаша айтқанда ғылыми педагогика ұлттық педагогиканың процедураларымен байытылады. Халықтық әдістер ертегілердегі көріністер мен олардың сюжеттері түсіндіріледі. Халықтық тәрбиенің тиімділігі, оның жас ұрпақты тәрбиелеудегі артықшылықтарымен анықталды.

Түйінді сөздер: ғылыми педагогика, халықтық педагогика, әдістері мен принциптері, айырмашылықтар мен ортақтықтар, халықтық тәрбие, әдіс, форма

Rysbaev S.¹

¹ Bishkek, Kyrgyz Republic

SCIENTIFIC PEDAGOGY: METHODS, PRINCIPLES

Abstract

The article considers the similarities between the methods and principles of Kyrgyz folk pedagogy and scientific pedagogy. The author explains these categories from a scientific and popular point of view. A number of similarities and differences were described and compared in the article.

Public education does not exclude the basic principles of modern traditional pedagogy. On the contrary, scientific pedagogy does exclude the principles of folk pedagogy. In other words, scientific pedagogy is enriched by the procedures of national pedagogy. Folk methods explain scenes from fairy tales and their plots. The effectiveness of public education is determined by its advantages in educating the younger generation.

Keywords: scientific pedagogy, folk pedagogy, methods and principles, differences and similarities, public education, method, form

Киришүү. Принцип түшүнүгү илимде (латын сөзүнөн алынган, principium – негиз, башат) – жетектөөчү ой, негизги эреже, ишкердүүлүктүн жана жүрүм-турумдун негизги талабы катары кабыл алынган (1.2.). Демек, ал педагогикалык процессте негизги, башат жоболордун т.а. тарбия-таалим берүүдө коюлуучу, анын натыйжалуулугуна жетишүүчү, инсанды ар тараптан өнүктүрүүгө багытталуучу жоболордун системасы болуп саналат.

Эгер өнүгүүдө себеп менен натыйжа бири-бири менен тыгыз байланыштуу болсо, анда, принцип педагогикалык процесстин негизги башат багыттарын, анын максатын, мазмунун, натыйжасын жана аны уюштуруунун методикасын аныктоочу, жетектөөчү башкы талап болуп калат.

Эгер эгемендүүлүк шартыбызга ылайык, мектептерде тарбиянын башкы максаттары тууралуу ойлоно турган болсок, ал максаттар: баладагы патриоттук-атуулдук сапатты түптөө, этномаданий салттарды өздөштүрүү, улуттук-тарыхый эстутумду, элдик педагогикалык маданиятты, гумандуулук баалуулуктарды бекемдөө; Ата Мекендик педагогикалык салттарды азыркы күндүн тажрыйбалары менен айкалыштыруу аркылуу баладагы атуулдук, кесиптик, инсандык, ишкердик, жеке жана өз алдынчалуулук сапаттарын, проблемаларды чече билүүчүлүк компетенцияларын өнүктүрүү, эмгектенүү жана татыктуу билим алуу менен гана келечегине жакшылыктарды жаратарына ишенимдерди туудуруу ж.б.болуусу ыктымал.

Мында баса айта турган маанилүү маселелер: баланын табигый өнүгүшүнө, талаптарына, жекече өзгөчөлүгүнө, чөйрөсүнө, улуттук өзгөчөлүктөрүбүзгө таянуу, улуттук жана жалпы адамзаттык баалуулуктарды, салттарды, маданий элдик жүрүм-турум нормаларын эске алуу, өз элине тиешелүүлүк сезимдерин өнүктүрүү, мектеп бир бөлүгү гана болуп эсептелинген – баланын үйдөгү тарбиясын, жашаган чөйрөсүн, тилин, маданиятын, салттарын бүтүн бир бирдикте эске алып жүргүзүү – эң эле актуалдуу жана эң эле туура белгиленген.

Иликтөө. Арийне, элдин таалим-тарбия практикасы ырааттуу эреже-жоболордун, принциптердин негизинде жүзөгө ашырылганын этнопедагог А.Алимбеков мындай деп жазат: «Жалпы жонунан, кыргыз элинин салттуу тарбия маданияты:

- 1) табиятка шайкештик;
- 2) тарбиялануучунун курактык жана жеке өзгөчөлүктөрүн эске алуу;
- 3) баланын инсанын урматтоо менен ага коюлуучу олуттуу талаптардын биримдигине жетишүү сыяктуу принциптерине негизделген»(2.3.).

Ал эми учурда дидактиканын мындай жалпы классикалык принциптеринен сырткары, жаңыланган коомдун талаптарына жараша окутуу менен тарбиялоонун максат-милдеттерине ылайык аларды өркүндөтүү жана тактоо процесси жүрүүдө. Ал учурда жаш муундарды тарбиялоонун мазмун жана методдорун өркүндөтүү, уюштуруу формаларын жаңылоо менен өзөктөш да болуп саналат.

Чындыгында эле, тарбия берүүдө мына булар сөзсүз эске алынат:

– балдардын жаш-курактарына, жеке личносттук өзгөчөлүктөрүнө таянуу, анын жол-жоболорун аныктоо, пайда болуучу карама-каршылыктарды жоюу, түрдүү жагдайларын үйрөнүү, жүрүм-турумдун, курактык жана психологиялык көрүнүштөрүн көңүлгө алуу;

– чөйрө жана мезгил талабына шайма-шай келген, улуттук маданий салттардын талабын эске алуу;

– баланын аң-сезимдүү ишкер аракетин көңүлгө алуу менен, жекече гумандуулук мамилелерине таянуу;

– улуттук өзгөчөлүктөрдү эске алуу жана жалпы адамзаттык, улуттук жана интернационалдык башталмаларды унуткалтырбоо, ошондо да баланын өз улутуна да, дүйнөлүк цивилизацияга да таандык субъект экендигине басым коюу;

– үй-бүлө, мектеп жана чөйрөнүн байланышын чыңдоо, мектепте окуу-тарбия иштерин «үй-бүлө дидактикасынын» салттары жана каражаттары менен байытуу(3.3.).

Биз өзүбүздүн жеке изилдөөбүздүн жүрүшүндө кыргыз эли урпак тарбиясын жүзөгө ашырууда төмөндөгүдөй принциптүү жоболорго таянгандыгын байкадык. Алар:

- балага курактык жана жекече өзгөчөлүктөрүнө жараша мамиле жасоо;
- улуулардын пикирин кичүүлөр сөзсүз орундоосу, улуунун сөзү-кичүүлөр үчүн аткарууга мыйзам экендиги;
- көпчүлүктүн пикирин эске алуу, көпчүлүктүн катарында болуу, элдин ичинде эл менен бирге болуу, элдик салттарды бузбоо, сактоо;
- тарбиянын турмуш практикасы менен байланыштуулугу;
- тарбиянын аң-сезимдүүлүгү жана жалпы адамзаттык асыл-нарктарга, баалуулуктарга таянуу.

Элдик тарбия бүгүнкү салттуу педагогиканын негизги жоболорун четке какпайт же, тескерисинче, илимий педагогика элдик педагогиканын жоболорун жерибейт, тактап айтканда, илимий педагогика элдик улуттук педагогиканын жол-жоболору менен байыйт. Ушуга байланыштуу Г.В.Волковдун: «эгерде тарбиянын пайда болуу жана өнүгүү тарыхын миң беттен турган китеп катары элестете турган болсок, мектеп жөнүндөгү түшүнүк анын 995 же 996-беттеринде гана кездешмек»(4.4.) деп жазганын эске алсак, анда, илимий педагогиканын негизин, анын максат, милдетин, негизги жол-жобо принциптерин, методдорун, методикалык ыкмаларын дээрлик элдик педагогика түзүп турарына ынанууга болот.

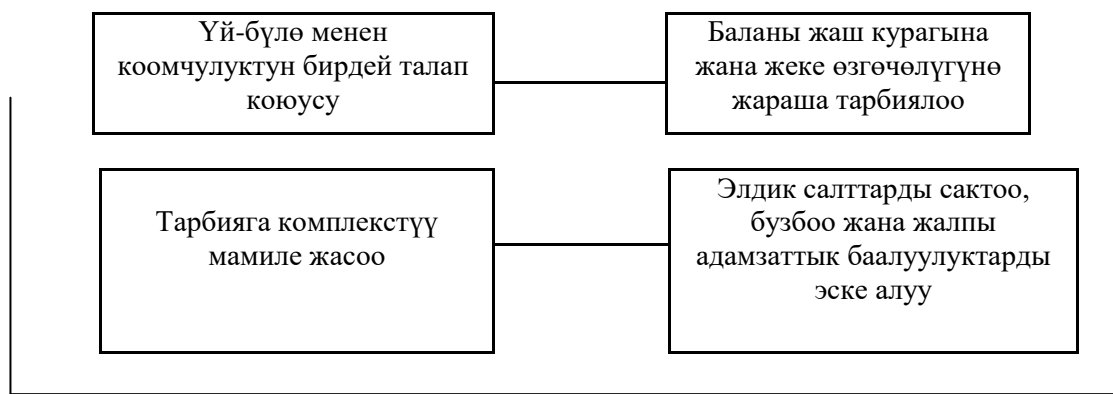
Карап көрөлү, илимий педагогикада тарбиянын төмөндөгүдөй жалпы мыйзамченемдүү жоболору катары булар эсептелинери белгилүү: тарбиянын турмуш практикасы менен байланыштуулугу, тарбияга комплекстүү мамиле жасоо, аң-сезим менен жүрүм-турумдун биримдүүлүгү, эмгекте тарбиялоо, инсанды коллективде тарбиялоо мектеп окуучунун жекече жана курактык өзгөчөлүгүн эсепке алуу, педагогикалык таасир берүүнүн улантмалуулугу жана ырааттуулугу, мектеп, үй-бүлө жана коомчулуктун бирдей талап коюусу(5.4.).

Бул айтылган принциптерди бири-бирине салыштыра келсек, өзгөчө деле айырмалана турган белгилери жок. Концептуалдык жактан алганда, айрымдары бири-бирине дал келип отурганы да байкалат. Демек, кылымдар бою эл өз урпактарын кандай принциптүү жоболорго жараша тарбиялап өстүрүп, калыптандырып келгенин бүгүн илимий педагогиканын талаптарына салыштырса ишенимдүү да, туура да экендигине күбө болобуз.

Анткени элдик педагогика да, илимий педагогика да турмуш практикасынын негизинде, коомдук талапка, эртеңки күндүн милдеттерине карата өзүнүн таалим-тарбия берүү жолдорун түзүп чыккан. Төмөндө мына ошол элдик жана илимий педагогикадагы тарбия принциптерин салыштырып көрөлү.

Талкуу. Төмөндөгү таблицаны карап, салыштырып талдап көрөлү.

М.И. Стельмахович (украина) элдик тарбиянын төмөндөгүчө системага салынган методдорун айтып өтөт:

Ишендирүү методдору. Ага булар кошулат: түшүндүрүү, үйрөтүү, сөзгө туруу, кеңеш айтуу, аңгемелешүү, үлгү көрсөтүү, баарлашуу жана эскертүү.

Баланын турмуштук ишкер аракеттенүүсүн уюштуруу, туура жүрүм-турумга *көнүктүрүү*, эмгек эрежелерине *машыктыруу, тапшырма берүү, талап кылуу, сурануу, өтүнүү, буюруу, тыюу методдору.*

Баланын жүрүм-турумун *стимулдоо методдору*: кубаттоо, колдоо, мелдештирүү, сыйлоо, жазалоо(6.6.).

Этнопедагог А.Алимбеков: тарбиялоонун усулдары катары – өрнөк көрсөтүү, түшүндүрүү, ынандыруу, ишеним, бата, өтүнүч, кеңеш, ишарат, алкыш, какшык, зекүү, эскертүү, көндүрүү, тыюу, коркутуу, дем берүү жана башкаларды кошуп келет.(7.6.)

Элдик мындай таалим-тарбиянын усулдарын кенен чечмелеп түшүндүрсөк төмөндөгүлөр болмок. Мисалы:

- турмуштук тажрыйбасы кең, улуулардын кичүүлөргө **өрнөк көрсөтүүсү**;
- турмуштук кыйын-кысталыш учурларда асыл **кеңештерин айтуу**;
- улуулардын кичүүлөргө **бата берип**, ак жол каалоолору;
- жакшы жөрөлгөлөрү, жүрүм-турумдары үчүн улуулардын **алкышы**, дем берүүсү;
- туура эмес жүрүм-турумдары үчүн а дегенде эскертүү, **какшык айтуу, зекүү, катуу айтуу, какыс-кукус кылуу**;
- керек учурда күнөөсүнө жараша **акыйкат жазалоо, коркутуу, далилин таап уяткаруу**;
- **убадасын алып, сөз бекитүү**;
- кырдаалга жараша **тыюу**;
- иштин жөнүн айтып **түшүндүрүү, ишарат кылуу, көнүктүрүү, чындыкка ишендирүү, ынандыруу жолдорун көрсөтүү.**

– Учурда педагогика боюнча жогорку окуу жайлар үчүн түзүлгөн программада тарбиялоонун төмөндөгүдөй методдору сунуш кылынган:

Жеке адамдын аң-сезимин калыптандыруу методдору (т.а. көз караштарын, *ишенимдерин жана идеалдарын калыптандыруу*). Буга лекция, аңгеме, доклад, маектешүү, диспут, конференция ж.б.

Ишкердүүлүктөрдү уюштуруучу жана коомдук *жүрүм-турумду калыптандыруучу методдор*, буга педагогикалык түрдүү талаптар кирет.

Ишмердүүлүктөрдү жана *жүрүм-турумдарды стимулдоо методдору*. Буга сыйлоо, мелдештирүү жана мактоо, колдоо методдору кирет.

Текшерүү, *өзүн өзү текшерүү* жана өзүнүн ишкердүүлүгүнө, жүрүм-турумуна *баа берүү методдору* (8.6.)

Тарбиялоонун методдору туурасындагы маселеге профессор Э.Мамбетакунов да атайын кайрылып, аны мындайча топторго бөлүп, ыкмаларын төмөндөгүчө түшүндүрөт:

- *аң-сезимди калыптоо методдору* (аңгеме, түшүндүрүү, чечмелеп берүү, лекция, ишендирүү, ынандыруу, көрсөтмө берүү, диспут, доклад, үлгү);
- *ишмердүүлүктү уюштуруу методдору* (көнүгүү, үйрөтүү, талап, коомдук пикир, тапшырма берүү);
- *стимулдоо методдору* (мелдеш, сыйлоо, жазалоо).(9.6.)

Метод деген эмне? Метод – адамды өнүктүрүп-өстүрүүдө анын «аң-сезимине, эркине, туюмуна жана жүрүм-турумуна таасир этүү жолдору катарында ар бири өз алдынча ишке ашырылуучу, өз маалында белгилүү роль ойноо менен, баланын аң-сезимине таалим-тарбиясына зор үлгү болуп, кайра түзүүчүлүк таасири бар жол болуп саналат.

«Тарбиялоо» деген эмне? «Тарбиялоо» дегенде – тарбиялануучуларды белгилүү бир сапаттарга калыптандырууга карата максатка ылайык таасир берүү жана турмуштук ишкердүүлүктөрдү уюштуруу эске алынат»¹⁰

Тарбиялоо процесси үч түрдө жүрөрү белгилүү, алар: **тууроо, ишендируү** жана **үйрөтүү**(10.7.).

Тууроо – улууларды туурап кайталоо – улуулардын жакшы жүрүм-турумдарын тууроо, кайталоо. Көбүнчө, бала кенже курагында ата-энесин, окуткан мугалимин туурап, ошолордой болулары келишет.

Ишендируү – эгер бала туура эмес иш жасаса, ага «сен жакшысың, сен мындай иш жасагың келген эмес, туурабы, а сени ушул ишти жасоого башка бирөө түрттү» – десе, бала ойлонот: «Мен чынында, мындай иш кылгым келген эмес, а эмне үчүн мен мындай кылдым?» деп ойлонот да, жаман иш жасоого экинчи ирет барбайт.

Үйрөтүү да маанилүү, ал балага «кайсы бир маалыматты гана үйрөтүү эмес, а балада кандайдыр бир машыккандыкты, көндүмдөрдү иштеп чыгууга көмөк көрсөтүү»(11.7.) окутуунун жүрүшүндө баланы жакшы адаттарга үйрөтүү болот, а ал жакшы адаттар адамдагы натурага айланса, ал жакшы натыйжаларга алып барат.

Кээде жакшы сапаттарга **үйрөтүүдө** таасир көрсөтүү принциптерин да пайдаланууга туура келет. Бирок зордоо – тарбиялоонун каражаты эмес. Ал башка бирөөнүн каалоосу менен аткарылган ган иш болуп саналат.

Демек, **тарбиялоо** – элестүү айтканда, бир адамдын экинчи бир адамга жана өз ара бири-бирине таасир көрсөтүүсү. А адатта, адамдар бири-бирине аң-сезимдүү түрдө да, аң-сезимсиз түрдө да таасир этип жашайт. Анын аң-сезимдүү түрдө таасир этүүсү – алгылыктуу үлгүсү менен таасир этсе, аң-сезимсиз түрдө таасир этүүсү – зордоо, жазалоо менен таасир этип тарбиялоосу катары эсептелүүсү мүмкүн.

Тарбиялоо практикасында кээ бир педагогдор жазалоону пайдаланышат, бирок жазалоо баланын жүрүм-турумунун калыптануу курагына дал келбеген болсо, андан натыйжа чыкпайт. Жазалоо менен ал бала эмне үчүн жазаланып жатканын түшүнсө жакшы, а түшүнсө, андан пайда жок. Көпчүлүк убакта, жазалоо менен баланын жүрүм-турумун өзгөртө албайт. Жазалоо баланы коркуткандан башка таасир бербейт. Анан да, бала өз жүрүм-туруму үчүн кандай жаза аларын билип турса бир жөн, бул - балка менен өз колун өзү чапса ыйлабагандай, а башка бирөө чапса ыйлагандай кеп. Болуп калат.

Демек, жогорудагы окумуштуу-методисттер менен этнопедагог изилдөөчүлөрдүн ой пикирлерин системага салып, окуучуларга тарбия-таалим берүүнүн төмөндөгүдөй методдорун жана ыкмаларын таблица түрүндө минтип сунуш кылса болот:

Методика. Эми мына ушул методдордун бири таасир этүү методу тууралуу бир аз сөз кылалы.

Төмөндө таасир этүү методунун каражаттары, чагылдырылган жомоктор, ошону менен бирге, аталган жомоктордо эл урпактарын кантип таасир көрсөтүү аркылуу тарбия берген идеяларды эске салып көрөлү.

Элдик тарбия методдору	Элдик жомоктор	Кантип тарбиялайт?
Таасир этүү методдору: –эскертүү	«Көк карчыга»	Табиятка аёо менен мамиле кылса, табият да адамга жакшылык кылат. Табиятка жакшылык кылсаң, ал сага жакшылык кылат деп эскертип жатат.
–уяткаруу, тыюу	«Чечен келин»	Акылдуу, чечен келин байдын кыйынсынган баласын сөзгө сындырганы.
–бата берүү	«Жээренче менен Акылкарачач»	Акылкарачач Жаныбек кандын суроолоруна жооп берип, уяткарганы. Акылкарачачтын акылмандыгын билип, бата берип, ошондон кийин кыз «Акылкарачач» атка конгону.
– буюруу – кубаттоо – коркутуу, жазалоо.	«Акылкарачач менен кара кан», «Убадага бек жигит», «Жээренчендин Караканга элчиге барганы», «Чынчыл Чыпалак», «Алымкул түшчү».	Каракан бала Жээренченин акылына ыраазы болуп, бата бергени, ошондон чечен аталганы. Чындыкты айткандыгы үчүн малдын ээси Чыпалакты кубаттоосу. Айла менен колго түшүргөн ууруларды коркутуп элден алыс кетирүү, элди уурулардан куткаруу.

Корутунду: Демек, бул таблицада элдик жомоктордун тарбиялык мааниси кандай экендигин, алардын сюжеттеринде элдик тарбия методдору менен ыкмалары кантип катылып жатканын баамдадык.

Ал эми, жогоруда айтып өткөн таалим-тарбия түрлөрүн жана ыкмаларын ишке ашырууда элдик тажрыйбада кандай **каражаттар** пайдаланылган? -деген суроо туулат:

- *биринчиден*, жомоктун, элдик ырлардын, накыл кептердин өзү негизги каражаттардан болуп саналган.

- *экинчиден*, табышмак айтып, сөз же башка каражаттар менен сыноо, анын интеллектуалдык (акыл-эс) жөндөмдүүлүгүн байкоо, тапшырма берүү, ишеним билдирүү, жазалоо, каяша айтуу жана керез айтуу (кыргыздарда керезди аткаруу да чоң милдет, адамдык парз болуп саналат).

- *үчүнчүдөн*, оор тапшырма берип сыноо (аткарууга кыйын шарттары бар сыноо, алыска жөнөтүп сыноо), өмүрүн тоболкелге салып, эл үчүн өзүн-өзү сыноо, тапкычтыгын сыноо, акылын, күчүн сыноо;

- булардан сырткары, бүткүл элдик чыгармалар, эпостор, макал-лакаптар, жаңылмачтар, табышмактар, апыртмалар, уламыштар, аңыз кептер, элдик майрамдар – баары элдик тарбия каражаттарынын милдетин аткарышкан.

Бул айтылган методдор, ыкмалар жана каражаттар- элдик тарбиянын мектеби, академиясы болгон. Элибиз ошолор менен улам жаңы муунуна элди таанытып, элдик тажрыйбаларды үйрөтүп, ошолор менен өнүктүрүп, тарбиялап, жакшы сапаттарга үндөп, жаман сапаттардан арылтып, улуулугун сактап, элдүүлүгүн жоготпой келишкен. Бүгүнкү күндөгү «жомок-терапиясы» деп айтып жүргөн технология ошону эске салып турат. Ал туурасындагы сөз башка.

Колдонулган адабияттар:

1 Педагогика. /Ю.К.Бабанскийдин жалпы редакциясынын алдында. –М.:Просвещение, 1988. – 2-б.-книга

- 2 Алимбеков, китепте: Кыргыз эл педагогикасы; изденүүлөр, табылгалар. –Б. 1998, 3 б.- китеп
- 3 Вершинин В. Воспитание в патриархальной семье (мудрости предков). //Журнал: «Народное образование», №4, 2002, 3-б.
- 4 Волков Г.В. Этнопедагогика. –Чебоксары, 1974, 4-б. .-книга
- 5 Педагогика. /Под ред. Ю.К.Бабанского. –М.: Просвещения, 1988, 4-б. .-книга
- 6 Стельмахович М.И. Родная школа, 1993, № 4., 5-б. .-книга
- 7 Алимбеков А. Элдик педагогика деген эмне? Китепте: Кыргыз эл педагогикасы. –Б., 1998. – 6-б. .-книга
- 8 Алимбеков А. Элдик педагогика деген эмне? Китепте: Кыргыз эл педагогикасы. –Б., 1998. – 6-б. .-книга
- 9 Мамбетакунув Э.М., Сияев Т.Педагогиканын негиздери. –Б., 2002, 6-б. .-книга
- 10 Слуцкий В.Н.Элементарная педагогика или как управлять поведением человека. –М.: Просвещение, 1992. – 7-б. .-книга
- 11 Слуцкий В.Н. Элементарная педагогика или как управлять поведением человека. –М.: Просвещение, 1992. – 7-б. .-книга.

References:

1. *Pedagogika. /Yu.K.Babanskidin jalpy redaksiyasynyn aldynda. –M.:Prosveshenie, 1988. – 2-b.-kniga*
2. *Alimbekov, kitepte: Kyrgyz el pedagogikasy; izdenүүлөр, tabylgalar. –B. 1998, 3 b.- kitap*
3. *Verşinin V. Vospitanie v patriarhālnoi seme (mudrosti predkov). //Jurnal: «Narodnoe obrazovania», №4, 2002, 3-b.*
4. *Volkov G.V. Etnopedagogika. –Cheboksary, 1974, 4-b. .-kniga*
5. *Pedagogika. /Pod red. Yu.K.Babanskogo. –M.: Prosveshenia, 1988, 4-b. .-kniga*
6. *Stelmahovich M.İ. Rodnaia škola, 1993, № 4., 5-b. .-kniga*
7. *Alimbekov A. Eldik pedagogika degen emne? Kitepte: Kyrgyz el pedagogikasy. –B., 1998. – 6-b. .-kniga*
8. *Alimbekov A. Eldik pedagogika degen emne? Kitepte: Kyrgyz el pedagogikasy. –B., 1998. – 6-b. .-kniga*
9. *Mambetkunov E.M., Siaev T.Pedagogikanyn negizderi. –B., 2002, 6-b. .-kniga*
10. *Sluski V.N.Elementarnaia pedagogika ili kak upravläät povedeniem cheloveka. –M.: Prosveshenie, 1992. – 7-b. .-kniga*
11. *Sluski V.N. Elementarnaia pedagogika ili kak upravläät povedeniem cheloveka. –M.: Prosveshenie, 1992. – 7-b. .-kniga.*

МРНТИ 16.21.07

<https://doi.org/10.51889/2020-2.1728-7804.85>

Zhambylkyzy M.,¹ Dzhusakinova S.²

¹ al Farabi KazNU,

² Abylai Khan Kazakh University of International Relations and World Languages,
Almaty, Kazakhstan

MODERN POLYLINGUAL SITUATION IN KAZAKHSTAN

Abstract

The article is about the role of the English language in multilingual education. “Kazakhstan in the modern world should be perceived as a highly educated country whose population uses three languages: the Kazakh language is the state language, the Russian language as the language of national communication, English is the language of successful integration into the global economy,” these words of President N.A. Nazarbayev in fact were one of the main tasks for the modern Kazakhstani education, which should become competitive, quality, so that the graduates of schools could continue their studies in foreign universities. The Kazakh language is an agglutinative language, Russian is inflectional, English is inflectional. It should be noted that in the Kazakh society a conscious understanding of the need for a multilingual education has been formed, not only at the state level, but also at the personal level.

Keywords: modernization, multilingualism, educational process, globalization, competence